БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЕЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

22 снежня 1994 г.
Чацвер
№ 138 (13855)
Кошт у розніцу 40 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Малюнак І.АМЕЛЬЯНОВІЧ.

Прыкметна палепшылася крымінагенная абстаноўка ў Баранавічах пасля стварэння тут пры гарадскім аддзеле ўнутраных спраў спецыялізаванага матарызаванага ўзвода патрульна-паставой службы. Толькі за апошні час па"гарачых" слядах раскрыта 17 крымінальных злачынстваў.

Нарады ўзвода з'яўляюцца ў самых крымінагенных кропках горада — на рынку, вакзале, ля рэстаранаў і бараў. Вядуць яны патруляванне і начных вуліц.

НА ЗДЫМКУ: камандзір узвода старшы лейтэнант Аляксандр КЕНДЫШ.

Фота Рамана КАБЯКА.

Кур'ер "ЧЗ"

ПРЭСА ЧАКАЕ СВАЙГО ЗАКОНА

Выступаючы перад удзельнікамі канферэнцыі "Уваходжанне Беларусі ў міжнародную інфармацыйную прастору", міністр культуры і друку А.Бутэвіч адзначыў, што новая дзяржаўная палітыка адносна перыядычнага друку накіравана на садзейнічанне шырокаму спектру выданняў як па тэматыцы, так і па палітычнай арыентацыі.

Міністр выказаў надзею, што на цяперашняй сесіі Вярхоўнага Савета, магчыма, будзе дапрацаваны і прыняты ў другім чытанні Закон аб друку. Журналісты, адзначыў ён, павінны мець для сваёй работы гарантаваную сацыяльную і прававую абарону. Нярэдка ўзнікаюць яшчэ непаразуменні паміж журналістамі і службамі інфармацыі дзяржаўнай улады, падкрэсліў А.Бутэвіч, таму важна ўнесці ўдакладненні і дапрацаваць палажэнні аб правах журналістаў на атрыманне інфармацыі ад дзяржаўных структур.

Разам з іншымі праблемамі СМІ ў поўнай меры адчулі і матэрыяльную залежнасць. Міністр адзначыў, што фактычна 41 рэспубліканскае перыядычнае выданне спыніла б сваё існаванне без фінансавай падтрымкі. Уласныя даходы, напрыклад, "Чырвонай змены" за 9 месяцаў 1994 года склалі 7,7 працэнта, "Полымя" — 1,4. Вельмі нізкая аплата журналісцкай працы. Міністэрства культуры і друку распрацавала праект указа прэзідэнта і праект пастановы Кабінета Міністраў, якія, як сказаў міністр, прызначаны вырашыць шэраг журналісцкіх праблем.

У заключэнне А.Бутэвіч выдзеліў пяць асноўных напрамкаў, неабходных для стварэння інфармацыйнай сістэмы незалежнай Беларусі. Сярод іх — фарміраванне неабходнай заканадаўчай базы і матэрыяльна-тэхнічных умоў дзейнасці СМІ, рэальнае забеспячэнне свабоды слова, павелічэнне адказнасці журналістаў, падача аб'ектыўнай і праўдзівай інфармацыі, забеспячэнне ўсіх выданняў неабходнай інфармацыяй аб дзейнасці кіруючых органаў і ўсіх журналістаў магчымасцю свабоднага доступу да інфармацыі.

МАРАЗЫ ЦЭНАМ НЕ ПЕРАШКОДА

З 20 снежня зноў падаражэла белая гарэлка.

Як і ў папярэдні раз, паўлітровая бутэлька — на тысячу, а 0,7 літра — на 1400 рублёў. За паўлітра "Пшанічнай" і "Сталічнай" у звычайным афармленні прыйдзецца выкладваць 7230, а ў спецыяльным і экспартным — 7290 "зайчыкаў", за "Рускую" і "Маскоўскую асобую" адпаведна па 7160 і 7220 рублёў.

ЗРАБІЦЬ УСЁ МАГЧЫМАЕ...

Беларускі камітэт абароны міру, Фонд міру Беларусі разам з усёй міратворчай грамадскасцю рэспублікі глыбока ўстрывожаны і заклапочаны падзеямі, якія адбываюцца ў гэтыя дні ў Чачні і іншых рэгіёнах Каўказа, што мяжуюць з ёй.

Гэтыя арганізацыі, звяртаюцца да ўсіх, ад каго калежыць вырашэнне ваеннага канфлікту, з заклікам спыніць баявыя дзеянні. У прынятай імі заяве змяшчаецца заклік зрабіць усё магчымае для мірнага ўрэгулявання і недапушчэння новых кровапраліццяў.

НАЛЁТ НА БМЗ

Чарговым аб'ектам злачынства стаў Беларускі металургічны завод.

Невядомыя яўна ведалі, куды і за чым ішлі. Прыгразіўшы дзвюм лабаранткам рэччу, падобнай на пісталет, яны зніклі з 25 плацінавымі тыглямі. Страты для Жлобінскага прадпрыемства вылічваюцца ў паўтара дзесятка мільёнаў.

БЕЛІНФАРМ.

ЧАС ЗАВОРВАЦЬ КАМЕННЕ

У Оршы мясцовы трактарарамонтны завод неўзабаве пачне выпускаць плугі, вельмі прыдатныя для камяністай Віцебшчыны. Справа ў тым, што яны спецыяльна прыстасаваны для апрацоўкі камяністай глебы.

Выпуск навінкі асвойваецца сумесна з расейцамі. Такім чынам, прадукцыя паступіць як на ўнутраны, так і на знешні рынак. Трымай шырэй кішэню, селянін!

Уладзімір МІХНО.

У "ГАРЫЗОНТА" — ЮБІЛЕЙ

Калектыў аб'яднання "Гарызонт" адзначыў 40-годдзе з дня выпуску першага тэлевізара "Беларусь".

Сёння ж на канвееры прадпрыемства — звыш дзесяці розных мадыфікацый сучасных тэлевізараў. Прадукцыю ВА "Гарызонт" добра ведаюць не толькі ў рэспубліках былога Саюза, але і за мяжой: у Галандыі, Бельгіі, Партугаліі, Югаславіі, Польшчы, Чэхаславакіі.

Анатоль РАМАНОВІЧ.

"ЧП" МЯСЦОВАГА МАШТАБУ

Бяссонная ноч выдалася ў жыхароў дамоў па вуліцах Горкага і Пушкіна ў Гродна. Пад раніцу яны прачнуліся ад рэзкага ўдушлівага паху ў кватэрах. Памяшканні запоўніў ядавіты газ.

На шчасце, абышлося без ахвяр. Жыхары атрымалі лёгкае атручванне. Прычынай аварыі стала ўключаная нанач і пакінутая без нагляду ўстаноўка па падачы бітуму на вышыню, якая выкарыстоўвалася МП "Жувера". Бітум у цыстэрне закіпеў, і ядавіты газ, што ўтрымлівае вокісы азоту, вугляроду і шэраг канцэрагенных элементаў, трапіў у кватэры.

КОНКУРС ЮНЫХ КАМПАЗІТАРАЎ

Трэці міжнародны конкурс юных кампазітараў, прысвечаны памяці Максіма Багдановіча, адбыўся ў Гродна.

Сорак пачынаючых аматараў з розных гарадоў Расіі, Украіны, Беларусі прадставілі на ім свае творы, большасць з якіх была прысвечана класіку беларускай паэзіі.

Сярод лаўрэатаў — дзве прадстаўніцы Гродзеншчыны-вучаніца Лідскай музычнай школы Дзінара Мазітава, вядомая таксама, як аўтар балета "Дзюймовачка", і вучаніца Ваўкавыскай музычнай школы Валерыя Янкоўская.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

ВЯЛІКІ КАРДЫНАЛЬСКІ ПРЫЁМ

У Кафедральным касцёле Святой Дзевы Марыі адбыўся вялікі кардынальскі інгрэс. Усе светары Беларусі, мітрапаліт Мінскі і Слуцкі Філарэт, Патрыяршы Экзарх усея Беларусі, апостальскі Нунсій з Вацікана, дыпламатычны корпус Беларусі і шмат іншых асоб урачыста віталі мітрапаліта Мінскага і Магілёўскага, ксёндза-кардынала Казіміра Свёнтака.

Папа Рымскі Павел ІІ упершыню ўзвёў у кардынальскі чын беларускага біскупа. Гэта падзея сама ацэньвае дзейнасць рыма-беларускага касцёла на Беларусі і сведчыць аб прызнанні перамен у нашай краіне ва ўсім свеце.

Філарэт, Патрыяршы Экзарх усея Беларусі, не толькі павіншаваў кардынала з высокім чынам, але і падарыў яму ў знак павагі і збліжэння дзвюх рэлігій ікону "Святіцеля Мікалая".

Святлана КУЛІКОВА.

Курсы валют на 21 снежня:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	10060	10370	6370	6625
"Прыор"	10200	10550	6470	6600
"Дукат"	10100	10400	6350	6690

ВЕСТКІ З ПАРЛАМЕНТА

ПАРЛАМЕНТ: РАЗМІНКА ПЕРАД ВЫБАРАМІ?

20 снежня ў парламенце прагучаў даклад дэпутата С.Антончыка аб фактах карупцыі ў адміністрацыі прэзідэнта. На яго думку, Беларуссю кіруе некалькі мафіёзных кланаў: аграрны, прамысловы, чарнобыльскі, гандлёва-знешнеэканамічны.

У якасці аргумента С.Антончык прывёў наступныя факты. У 1993 годзе 60 працэнтаў крэдытнай эмісіі праходзіла праз "Белаграпрамбанк", старшынёй праўлення якога быў цяперашні прэм'ер-міністр Міхаіл Чыгір. Сяргей Антончык лічыць, што цэны "раскручваліся" па наступнай схеме: парламенцкая Камісія па аграрных пытаннях, харчаванню і сацыяльнаму развіццю вёскі, якой кіраваў Уладзімір Гаркун — цяперашні віцэ-прэм'ер, выбівала крэдыты быццам бы пад патрэбы сялян. Урад ішоў насустрач. Нацыянальны банк "друкаваў грошы", якія ішлі ў "Белаграпрамбанк".

Многа непрыемнага прыйшлося пачуць і кіраўніку спраў прэзідэнта Івану Ціцянкову. Былі прыведзены прыклады з яго камерцыйнага мінулага ў фондзе "Спадчына Чарнобыля", дзе, як лічыць С.Антончык, на дабрачынныя мэты заставаліся, што называецца, капейкі. І гэта пры тым, што фонд займаўся вельмі грашовым таварам — нафтай, мазутам, бензінам.

У дакладзе практычна ўсе сястрыцы атрымалі па завушніцы. Начальніку службы кантролю прэзідэнцкай адміністрацыі Васілю Даўгалёву было пастаўлена ў віну парушэнне жыллёвага заканадаўства, міністр абароны Анатоль Кастэнка выслухаў нямала абвінавачванняў у злоўжыванні службовым становішчам і няправільным продажы ваеннай маёмасці. Не пакінуў без увагі С.Антончык і датэрміновае прысваенне воінскага звання палкоўніка дзяржсакратару Савета бяспекі Віктару Шэйману, які да гэтага меў званне маёра. Дасталося таксама Леаніду Сініцыну, Віктару Кучынскаму, некалькім работнікам прэзідэнцкай службы кантролю.

Па-рознаму ацаніў дэпутацкі корпус выступленне Сяргея Антончыка. Адны лічылі, што ў дадным выпадку ёсць два адзіна правільныя выхады: ці прыцягнуць дакладчыка да адказнасці за паклёп, ці неадкладна пайсці ў адстаўку прэм'ер-міністру Чыгіру. Некаторыя ўбачылі ў выступленні Антончыка спробу стварыць "трамплін" перад маючымі адбыцца выбарамі ў парламент.

Кіраўнік Кабінета Міністраў Міхаіл Чыгір у сваім выступленні расказаў аб мерах, што прымае ўрад па выхаду з крызісу, і заявіў, што не мае намеру ісці ў адстаўку ў цяжкі для рэспублікі час. Паводле яго слоў, частка дэпутатаў наўмысна не "заўважае" намаганняў урада. Гэту ж думку прадоўжыў віцэ-прэм'ер Уладзімір Гаркун, які абверг выстаўленыя супраць яго абвінавачанні, спасылаючыся на канкрэтныя дакументы, заявіў, што пэўнай групе дэпутатаў у парламенце на шляху да выбараў будзе тым лепш, чым горшай будзе абстаноўка ў рэспубліцы. Затое аб сваім жаданні пайсці ў адстаўку афіцыйна заявілі на сесіі кіраўнік адміністрацыі прэзідэнта Леанід Сініцын і кіраўнік спраў прэзідэнта Іван Ціцянкоў. Міністр абароны Анатоль Кастэнка пагадзіўся адысці ад спраў на час работы камісіі па вывучэнню фактаў карупцыі, прыведзеных у дакладзе Антончыка. Праўда, пры галасаванні для стварэння такой пастаяннай камісіі не хапіла галасоў дэпутатаў.

Затым у парламенце выступіў прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка. Ён выказаў рэзкую нязгоду з фактамі, прыведзенымі ў дакладзе дэпутата Сяргея Антончыка, якія, паводле яго слоў, "вывернуты навыварат". Прэзідэнт лічыць, што прычынай выступлення дэпутата ад апазіцыі стала падрыхтоўка пэўных палітычных сіл да маючых адбыцца выбараў у парламент. Аляксандр Лукашэнка не мае намеру прымаць адстаўку трох адказных асоб з яго каманды — кіраўніка адміністрацыі Леаніда Сініцына, кіраўніка спраў прэзідэнта Івана Ціцянкова і міністра абароны Анатоля Кастэнкі. Аляксандр Лукашэнка звярнуўся з просьбай да Генеральнага пракурора даследаваць матэрыялы па карупцыі, прадстаўленыя дэпутатам Антончыкам, і паведаміў, што "калі будзе хоць маленькая зачэпка адносна прэзідэнта, абяцаю пайсці ў адстаўку". Прэзідэнт заклікаў дэпутатаў да разважлівасці.

БЕЛІНФАРМ.

ПРЭС-КАНФЕРЭНЦЫІ

КРАХ ТУРЭЦКАЙ РЭЗІДЭНТУРЫ?

"Шпіёнская" тэма зноў усплыла на гэтым тыдні. У Камітэце дзяржаўнай бяспекі адбылася прэс-канферэнцыя, у якой прынялі ўдзел вышэйшыя службовыя асобы гэтага ведамства. Тэма яе "Разведвальная дзейнасць спецслужбаў Турцыі на тэрыторыі нашай краіны".

Як паведамлялася ўжо, сёлета органамі Дзяржбяспекі былі затрыманы грамадзяне нашай рэспублікі, якія забяспечвалі інфармацыяй разведвальныя службы Турцыі.

На прэс-канферэнцыі старшыня КДБ Уладзімір Ягораў адзначыў, што спецслужбы Турцыі вялі разведвальную дзейнасць у Беларусі больш як паўтара года. Было ўстаноўлена, што пад дахам дыпламатычнага статуса працавалі прафесійныя разведчыкі. Іх дзеянні па збору інфармацыі аб нашай краіне, яе эканоміцы, вывучэнню звычаяў былі не зусім ужо і бяскрыўднымі. Да сярэдзіны гэтага года турэцкія "дыпламаты"-разведчыкі завербавалі двух грамадзян Беларусі па ўсіх правілах класічнай разведвальнай работы: з адборам падпіскі, грашовым утрыманнем, агентурнымі адносінамі. У аднаго з агентаў пад час затрымання былі знойдзены сакрэтныя звесткі.

Журналістам прапанавалі прагледзець дакументальныя відэаматэрыялы, якія тычацца гэтай аперацыі нашых спецслужбаў.

Аднак з-за дрэннага гуку, а таксама з-за таго, што матэрыял быў паказаны не поўнасцю,— як падкрэслівалася, гэта зараз рабіць рана,— мы не бяром на сябе адказнасць каменціраваць убачанае.

Далей на прэс-канферэнцыі паведамлялася, што паралельна з вярбоўкай двух грамадзян Беларусі прадстаўнікі замежнай разведкі прыступілі да пашырэння агентурнай сеткі. У якасці новых крыніц інфармацыі былі абраны два журналісты. Падкрэслівалася, што праз нашых калег выходзіла шмат звестак для службовага карыстання (праекты законаў, дакументы з сакратарыята краін—удзельніц СНД). Аднак такая інфармацыя не з'яўляецца сакрэтнай, што адзначылі самі арганізатары прэс-канферэнцыі. Інакш да журналістаў былі б прыменены іншыя санкцыі. У дадзеным жа выпадку справа абмежавалася толькі размовай і папярэджаннем. Да таго ж, гэты крок фактычна паклаў канец той мэце, якую мелі на ўвазе турэцкія спецслужбы і якая абавязкова б стала складам злачынства для братоў па пяру. Журналісты з'яўляліся кандыдатамі на вярбоўку і меркавалася, што адзін у першых чыслах снежня, а другі ў канцы месяца стануць агентамі замежнай разведкі. Да гэтага дапушчана не было.

На здзіўленне прысутных, чаму аперацыя са "шпіёнамі" атрымала такую шырокую агалоску, бо звычайна падобныя дзеянні спецслужбаў не афішыруюцца, адказ быў дадзены ў наступным сэнсе.

Дзейнасць турэцкіх спецслужбаў станавілася асабліва актыўнай на тэрыторыі Беларусі, і нельга было не рэагаваць на гэта, тым больш, што размова ўжо ішла пра двух агентаў і пра двух кандыдатаў на вярбоўку. Органы КДБ павінны былі дзейнічаць такім чынам, каб выключыць магчымасць выхаду на нашых грамадзян прадстаўнікоў замежнай разведкі, спыніць вярбовачную работу на тэрыторыі рэспублікі. У выніку праведзенай аперацыі, заўважылі прадстаўнікі КДБ, была поўнасцю ліквідавана рэзідэнтура турэцкай разведкі і спынена дзейнасць агентурнай сеткі.

Вольга ШАЎКО.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Дзяжурныя па выпуску перакладчыкі Ларыса ДУДАРУК, Людміла КАХАВЕЦ, рэдактар Наталля ВАЛАКІДА.

"Уорлднэт" — "Суперчэннэл" — "Еўраньюс"

НАРОД І ПРЭЗІДЭНТ — РАЗАМ

У Польшчы пракацілася хваля незадавальненняў з нагоды прыняцця ўрадам новай пастановы па падатках.

Найбольш актыўна дзейнічалі служачыя аховы здароўя і адукацыі, якія наладзілі дэманстрацыю. Іх падтрымаў і Лех Валенса. Прэзідэнт не пагадзіўся з урадам і мае намер звярнуцца за вырашэннем спрэчкі ў Канстытуцыйны суд Польшчы.

КУРС НА ПРЫМІРЭННЕ ВЕРНІКАЎ

У Лондане адбылася сустрэча прэм'ер-міністраў Вялікабрытаніі і Паўночнай Ірландыі.

Лідэры дзяржаў заявілі, што мірныя працэсы ў Паўночнай Ірландыі павінны быць паскораны. У пачатку года яе ўрад разгледзіць пытанні бяспекі краіны, а зараз галоўнай задачай новы прэм'ер лічыць прымірэнне паміж каталіцкай і праваслаўнай цэрквамі.

ГЕНЕРАЛЫ — НА СЛУЖБЕ Ў МАФІІ

Міністэрства абароны Тайваня выкрыла ў сваім асяроддзі мафіёзных стаўленікаў.

Як заявіў на пасяджэнні парламента міністр абароны Сунь Чэнь, у прыналежнасці да мафіёзных кланаў абвінавачваюцца 6 армейскіх генералаў. Дэпутаты ж ад апазіцыі паведамілі, што па іх звестках у сувязях з мафіяй замешаны сама меней 16 генералаў.

ПЕРАМОГА САЦЫЯЛІСТАЎ

У Балгарыі прайшлі парламенцкія выбары.

Перамогу на іх атрымалі былыя камуністы — партыя сацыялістаў, якая набрала 44 працэнты галасоў. Партыя неакамуністаў — Саюз дэмакратычных сіл, якая стаяла на чале ўлады да выбараў, набрала 25 працэнтаў галасоў.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Газетна-выдавецкае акцыянернае таварыства "Маладняк"

прымае заяўкі на газетную паперу (ф 168, 84).

Тэлефоны: (0172) 68-27-21, 68-29-45.

БІЗНЕС-КЛАС

Калядны падарунак – асабняк або кватэра...

Самым цудоўным падарункам — асабняком або кватэрай — могуць абзавесціся на Каляды багатыя мінчане. У сталіцы сёння пройдзе аўкцыён па продажу жылля. На таргі Заходняя біржа нерухомасці выстаўляе рознае жыллё: недабудаваныя катэджы пад Мінскам, прычым прадавец абавязваецца іх дабудаваць; жылыя дамы, адна- і трохпакаёвыя кватэры ў розных раёнах горада.

Трэба адзначыць, што першы такі аўкцыён, праведзены біржай нерухомасці сумесна з мэрыяй сталіцы, прынёс нямала дадатковых сродкаў у гарадскую казну. Грошы, выручаныя ад мінулых аўкцыёнаў, пайшлі на ўпарадкаванне і рэканструкцыю розных аб'ектаў, у тым ліку жылых памяшканняў, прызначаных для інвалідаў, састарэлых і малазабяспечаных грамадзян, ветэранаў. Цяперашні аўкцыён таксама разлічаны не толькі на задавальненне попыту багацейшай часткі насельніцтва — вырučаныя грошы пойдуць на дабрачынныя патрэбы.

Па падтрымку ў пракуратуру

Шэраг дакументаў, якія выкрываюць неправамерныя дзеянні падатковых і іншых дзяржаўных службаў, будуць адпраўлены ў пракуратуру рэспублікі фондам барацьбы з бюракратызмам і карупцыяй. Такое рашэнне прынята 19 снежня на сходзе савета заснавальнікаў гэтага фонду, у ліку якіх Саюз прадпрымальнікаў Беларусі, Таварыства абароны правоў спажыўцоў, Беларускі фонд фінансавай падтрымкі прадпрымальнікаў, камерцыйны банк "Дукат", іншыя фірмы. На думку прадпрымальнікаў, апошнім часам пачасціліся выпадкі невыканання законаў, якія прадугледжваюць і рэгламентуюць іх дзейнасць, што выклікае заклапочанасць прадстаўнікоў дзелавога свету і прымушае іх звяртацца па падтрымку і дапамогу ў розныя інстанцыі, у тым ліку і ў пракуратуру.

БЕЛІНФАРМ.

"Фейрылэнд–94"

Нячаста на шматлікіх міжнародных кірмашах, выстаўках і салонах, якія праводзяцца амаль штотыдзень у сталіцы краіны, можна ўбачыць тавары для дзяцей.

Прыемным выключэннем стала першая міжнародная спецыялізаваная выстаўка тавараў і паслуг для дзяцей, якая праходзіла з 14 па 16 снежня ў Мінскім Палацы дзяцей і моладзі (Старавіленкі тракт 41). Ва ўтульных залах палаца фірмы з Беларусі і замежжа (ЗША і Расіі) выставілі разнастайную прадукцыю — прадукты харчавання, цацкі, кнігі, спецыяльныя атракцыёны для дзяцей, абутак і адзенне, мэблю, роверы, спартыўны інвентар, калядныя і навагоднія падарункі.

Акадэмія прадпрымальнікаў

Ні для каго не з'яўляецца сакрэтам, што ў нашай краіне катастрафічна не хапае фінансістаў высокага класа, веды якіх адпавядалі б сусветнаму ўзроўню. Вырашыць гэту праблему ўзялася Акадэмія прадпрымальніцтва і сацыялогіі. Асноўная яе мэта— падрыхтоўка прафесійных прадпрымальнікаў і рыначна арыентаваных спецыялістаў, фінансавых менеджэраў. У рэспубліцы ў такім профілі не працуе ні адна вышэйшая навучальная ўстанова. Акадэмія цесна супрацоўнічае з айчыннымі кансалтынгавымі і аўдытарскімі фірмамі, Міністэрствам фінансаў.

У хуткім часе Акадэмія прадпрымальніцтва і сацыялогіі пачне курс заняткаў, на якіх жадаючыя змогуць дасканала авалодаць камерцыйным правам, бухгалтарскім разлікам, эканамічнай псіхалогіяй, вывучыць спецыфіку знешнеэканамічнай дзейнасці, пазнаёміцца з правіламі аперацый з замежнай валютай.

Уладзімір СТАРАСЦЕНКА.

"ПАС" палітыка-аналітычная служба

Ёсць прэзідэнт і ў нас

З прыходам дэмакратыі ў нашу краіну, з нараджэннем беларускай дзяржаўнасці ўзнікла шмат з'яў, характэрных для ўсяго цывілізаванага свету. У Амерыцы, Англіі, Францыі і іншых перадавых дзяржавах, напрыклад, існуе шырокая адукацыйна–грамадская плынь, накіраваная на падрыхтоўку моладзі да будучага актыўнага ўдзелу ў розных галінах гаспадаркі, культуры, адукацыі.

Маладзёжныя арганізацыі ўзнікаюць і ў нашай краіне. У Мінску, у прыватнасці, актыўную дзейнасць праяўляюць маладыя дыпламаты, вучоныя, літаратары. Сярод аб'яднанняў існуе і Парламенцкая арганізацыя моладзі. У гэтым годзе яна адзначае сваё двухгоддзе, але на самай справе нарадзілася яна аж у 1990г. Бадай, два гады спатрэбілася, каб зарэгістраваць арганізацыю.

Дзве сярэднія школы № 38 і 116, школа рабочай моладзі, група ініцыятыўных хлопцаў і дзяўчат са школы № 201, студэнты ВНУ, курсанты ваенных вучылішчаў, навучэнцы тэхнікумаў, ПТВ, настаўнікі, рабочыя — усё гэта "маладыя парламентарыі", узрост якіх ад 13 гадоў і болей.

Як і ў кожнай сур'ёзнай арганізацыі, у ПАМа галоўная мэта, занатаваная ў статуце, — дапамагчы моладзі рэалізаваць свае магчымасці, здольнасці, зрабіцца асобай і прыносіць карысць грамадству.

Маладыя парламентарыі працуюць у трох накірунках.

Па-першае, гэта фізкультурна-аздараўленчыя мерапрыемствы. У рамках іх удзельнікі парламенцкай працы правялі чатыры гарадскія чэмпіянаты па міні-футболу, рыхтуюцца да пятага. Тут ёсць свой прызавы фонд — адзін мільён рублёў. Праводзяцца таксама ваенна-спартыўныя эстафеты для школьнікаў.

Паводле вынікаў работы, самыя актыўныя ўдзельнікі парламенцкай працы ўзнагароджваюцца. Ёсць магчымасць і папраўіць здароўе ў санаторыі, прафілакторыі, на турысцкіх базах.

Па-другое, гэта вяселлі і забавы. Каб моладзь магла цікава праводзіць свой вольны час, ПАМ арганізоўвае вечары адпачынку, "агеньчыкі", дыскатэкі. У гэтай справе адчувальную дапамогу аказвае акцыянернае таварыства "Атлант", якое дазваляе карыстацца сваім Домам культуры. Тут праводзяцца шматлікія конкурсы: "Чараўніца", "Добрыя малойцы", "Ану, парачкі" і іншыя. На кожным з гэтых конкурсаў можна выйграць прыз.

Па-трэцяе, гэта дабрачыннасць. У гэтым накірунку мы маем гістарычных папярэднікаў: калі раней ветэранам вайны і працы, інвалідам дапамагалі піянеры, цімураўцы, скаўты і іншыя арганізацыі, то сёння справай займаемся мы, маладыя парламентарыі. Дапамагаем у асноўным матэрыяльна, а гэта, згадзіцеся, немалаважна, а таксама па магчымасці забяспечваем бездапаможных усім неабходным. У прыватнасці, зусім нядаўна маладыя парламентарыі правялі акцыю "Міласэрнасць": для бездапаможных ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны збіралі грошы, хадзілі ў магазін па прадукты, прыбіралі ў кватэрах. Усяго пад сваю апеку мы ўзялі 218 чалавек.

Акрамя таго, шмат працуем разам з саюзам ветэранаў "афганцаў" Фрунзенскага раёна. Удзельнікі нашай арганізацыі правялі ўжо 37 акцый "Афганістан — наша памяць і наш боль", якія прайшлі ў тэхнікумах, ПТВ, сярэдніх школах, воінскіх часцях, а таксама ў спецыяльных установах закрытага тыпу. Праводзім не толькі акцыі, але і дапамагаем сем'ям, асабліва дзецям "афганцаў" — ладзім шматлікія ранішнікі, конкурсы, святы, іншыя карысныя мерапрыемствы.

У 1993 годзе маладыя парламентарыі правялі вялікі Рэспубліканскі фестываль песні "афганцаў". Ён складаўся з двух тураў, а ўдзельнічала ў ім 46 аматарскіх і прафесіянальных груп. Пра высокі ўзровень мерапрыемства сведчыць той факт, што членамі журы былі вядомыя музычныя дзеячы, адзін з іх — І.Лучанок.

Ёсць у нас і свая трыбуна, свая газета "Клас!". З матэрыялаў, змешчаных на яе старонках, можна даведацца пра дзейнасць нашай арганізацыі, карысныя справы больш дакладна.

Нехта, прачытаўшы мой артыкул, пэўна здзівіцца: "Што гэта за разгалінаваная арганізацыя, мусіць, яна мае пэўную структуру?".

Так, мае. У нас ёсць і свой прэзідэнт — ім з'яўляецца дырэктар школы рабочай моладзі № 21 Роберт Эдуардавіч Хмара. А ў кожнай са школ, што ўваходзяць у склад ПАМа, ёсць нават свой кабінет міністраў. Акрамя таго, састаўляючымі часткамі нашай арганізацыі з'яўляюцца шматлікія тэхнікумы, ПТВ, вучылішчы.

Цяпер у нашай арганізацыі налічваецца каля чатырох тысяч чалавек.

Кожная сур'ёзная справа мусіць быць падмацавана матэрыяльна. "Адкуль у нашай арганізацыі грошы на ўсе мерапрыемствы?" — спытаецца чытач. Дык вось, наш генеральны спонсар вытворчае камерцыйнае прадпрыемства "Магі". Прэзідэнтам яго з'яўляецца спадар Коба Цэрцвадзе. Гэта вельмі памяркоўны чалавек і, як вядома, грошы на вецер кідаць яму не пасуе. Аднак ён добра разумее, што з сённяшніх школьнікаў, студэнтаў і іншых актыўных маладых парламентарыяў — не агледзішся — вырастуць фінансавыя, гаспадарчыя, дзяржаўныя дзеячы. І, вядома ж, не раз яны ўспомняць добрыя справы спадара Кобы. Грошы, укладзеныя сёння ў падтрымку моладзі, некалі вернуцца назад з лішкам. Акрамя ПКП "Магі", ёсць і іншыя "разавыя" фундатары — дзяржаўныя і прыватныя.

Адным словам, добра, што робіцца вялікая і карысная справа, што ёсць пэўная падтрымка. А вось больш магутныя і багатыя беларускія фірмы альбо пра нас не ведаюць, альбо не жадаюць ведаць. А няблага было б, каб не адзін спадар Цэрцвадзе, а і яшчэ хто-небудзь падтрымаў маладыя парасткі на ніве парламентарызму.

Кацярына ВАЛАСЕВІЧ.

ЭКАНОМІКА

МАРЫ МАРНЫМІ БЫЛІ

Пасля некалькіх гадоў барацьбы гаспадарчы суд вобласці вярнуў Лепельскай гатункова–выпрабавальнай станцыі маёмасць на суму 60 мільёнаў рублёў.

Маёмасць была адчужана ў ходзе незаконнай прыватызацыі яшчэ ў 1991 годзе. Тады пад матывацыю будаўніцтва жылля для перасяленцаў былы дырэктар Г.А.Мазур і галоўны бухгалтар В.П.Козыр адкрылі сваё прадпрыемства "Мара", якое на самай справе не існавала. Але, тым не менш, дырэктар прадаў гэтаму "прадпрыемству" тэхніку, пабудовы, будматэрыялы, сантэхнічнае абсталяванне (аўтакран, цялятнік, кароўнік).

Экскаватар, напрыклад, быў ацэнены ў 6 тысяч рублёў, трактар — у 2 тысячы, 50 камплектаў сантэхнікі было прададзена за 5 тысяч оптам. Было многа чаго і іншага. "Прыхватызаваўшы" сабе ад сябе ўсё, што можна, дырэктар і бухгалтар звольніліся і завялі сваю справу.

Аднак і на іх завялі адпаведныя паперы. У выніку мары аказаліся азмрочанымі. Маёмасць прыйшлося вярнуць.

"ЛЯЛЬКА" МАГЛА БЫЦЬ БЯЗДОМНАЙ

Прадаваць дык прадаваць— сваё і чужое. Да такой высновы прыйшоў Віцебскі гарадскі Савет народных дэпутатаў. З перавышэннем сваіх паўнамоцтваў ён прыняў рашэнне № 264, падпісанае (цяпер ужо былым) першым намеснікам старшыні гарсавета В.К.Лапінскім, аб продажы па дагаворнай цане будынка па вуліцы Пушкіна, 4 прадпрыемству "ЛП + МК".

Але ў ходзе разбору ў гаспадарчым судзе было высветлена, што гэты будынак адносіцца да рэспубліканскай уласнасці і вырашаць яго лёс выканкам не мае права без Міністэрства культуры рэспублікі.

Цяпер у адваяваным памяшканні справіў сваё наваселле дзіцячы тэатр "Лялька".

А НАШЫ ЎСЁ Ж НЕ ГОРШЫЯ Ў СВЕЦЕ

У сённяшніх умовах хто шукае, той, калі не знаходзіць, дык выжывае. Таму ў несупынным пошуку супрацоўнікі віцебскага вытворчага аб'яднання "Маналіт". Яны пастаянна распрацоўваюць новыя формы гаспадарання, шляхі эканамічнага і навукова-тэхнічнага супрацоўніцтва з інстытутамі і прадпрыемствамі па выпуску новых гатункаў прадукцыі, шукаюць новыя рынкі збыту.

Цяжкасці ў тым, як знайсці зацікаўленага пакупніка. Таму праяўляюць маналітаўцы актыўнасць у самых розных выставачных мерапрыемствах. Нядаўна, напрыклад, прадстаўнікі аддзела маркетынгу пабывалі на міжнароднай выставе "Электроніка-94", якая праходзіла ў Мюнхене. Удзел у такім аглядзе электронных кампанентаў і модуляў быў прэстыжным для самых розных фірмаў-вытворцаў з многіх краін свету.

За пяць дзён работы з Віцебскім стэндам азнаёміліся каля 90 прадстаўнікоў. З многімі з іх адбыліся дзелавыя і канкрэтныя перагаворы. Закупіць прадукцыю "Маналіта" выказалі гатоўнасць фірмы Даніі, Швецыі, Бразіліі, Італіі, Францыі, Галандыі, Сінгапура і Балгарыі. Ад асобных ужо зараз па факсу паступіла некалькі заказаў.

Адным словам, аб'яднанне набыло сваё, прычым аўтарытэтнае, імя ў сусветным кандэнсатарабудаванні. Запыты на пастаўку электронных прыбораў усё больш павялічваюцца. Заказчыкаў задавальняе і іх якасць, і іх кошт. Так што размовы аб неканкурэнтаздольнасці нашай прадукцыі на заходнім рынку, як бачым, не апраўданы. Комплекс унушаемай непаўнацэннасці — абвергнуты.

Яўгенія ВІЦЬБА.

МЯСЦОВЫ ЧАС

Сорас прыйшоў у Віцебск

У дваццаці пяці краінах свету, што сталі на шлях дэмакратычнага развіцця і рыначных адносін, дзейнічае дабрачынны фонд амерыканскага міліярдэра Дж.Сораса. Ужо два гады ён спрыяе фарміраванню і развіццю адкрытага грамадства на Беларусі праз рознабаковыя праграмы ў галінах гуманітарнай адукацыі, культуры, навукі, сродкаў масавай інфармацыі, эканамічных рэформаў. Цяпер дзейнасць БФС значна пашырылася. Ён мае рэгіянальныя прадстаўніцтвы ў Гомелі і Віцебску.

— На апошнім з'ездзе фонду Сораса, — паведаміў яго сябар, старшыня прафкама Віцебскага педагагічнага інстытута Юрый Прахараў, — было адзначана, што дзейнасць фонду выходзіць на новы этап развіцця — развіцця ўшырыню і патрабуе стварэння рэгіянальных аддзяленняў. Так было вырашана стварыць аддзяленне БФС у Віцебску.

У тым, што горад атрымаў пальму першынства, не было ніякай выпадковасці. Апошнім часам ён становіцца ўсё больш знакамітым культурна-адукацыйным цэнтрам, дзякуючы славутай спадчыне Віцебскай мастацкай школы, звязанай з імёнамі Марка Шагала, Пэна, Язэпа Драздовіча. Немалаважную ролю адыгралі і традыцыйныя ўжо фестывалі "Славянскага базару", харэаграфіі. Адчувальнае развіццё мае студэнцка-маладзёжная палітыка.

Фарміраванне рэгіянальнага фонду Сораса адбылося ў поўнай адпаведнасці з яго статутам. У каардынацыйны савет увайшлі вядомыя вучоныя горада. Гэта загадчык кафедры псіхалогіі педагагічнага інстытута А.М.Даражавец, які з'яўляецца каардынатарам сацыяльных праграм па лініі ЮНЕСКО ўсіх краін СНД, прафесар медыцынскага інстытута Ю.Я.Радзівонаў, прарэктар па навуковай рабоце тэхналагічнага інстытута а С.М.Літоўскі, намеснік дырэктара па сацыяльных пытаннях вытворчага аб'яднання "Белвест" С.У.Станкевіч і іншыя. Звычайна савет пад кіраўніцтвам дырэктара-каардынатара Валянціны Міхайлаўны Кірылавай збіраецца раз у месяц і абмяркоўвае заяўкі на падтрымку тых ці іншых праграм або мерапрыемстваў.

Важнейшымі з іх у гэтым годзе былі міжнародныя пленары, прысвечаныя мастакам Шагалу і Малевічу. Так, на арганізацыю апошняга пад абгрунтаваную праграму, пацверджаную экспертамі, было выдзелена 16 тысяч даляраў. Зараз вядзецца працяг праграм у кірунку падтрымкі і развіцця мастацтва, іх сканцэтраванасць грунтуецца на стварэнні ў Віцебску музея сучаснага мастацтва. Практычна ўжо вырашана пытанне з перадачай будынка, які будзе рэканструявацца і афармляцца пры дапамозе сродкаў фонду.

Значную падтрымку ў гэтым годзе атрымала і абласная асацыяцыя студэнтаў, якая выступіла з ініцыятывай правядзення ў Віцебску Міжнароднага студэнцкага форуму напярэдадні Дня студэнтаў. У тэатры Якуба Коласа на працягу двух дзён адбываліся семінары, дзе былі вызначаны тэмы жыццядзейнасці студэнцкіх арганізацый у сістэме вышэйшай адукацыі, а таксама разглядаліся праблемы аб ролі студэнтаў у фарміраванні маладзёжнай палітыкі. Для заслухоўвання прапаноў ініцыятараў форуму былі запрошаны прадстаўнікі міністэрстваў культуры і адукацыі, непасрэдна тыя, хто павінен займацца маладзёжнай палітыкай. На жаль, Анатоль Лябедзька, старшыня Камісіі па справах моладзі і адначасова важная асоба ў прэзідэнцкай камандзе, на прыезд у Віцебск не знайшоў часу.

У гэтыя ж дні, 17 лістапада, упершыню ў Беларусі на плошчы Свабоды быў праведзены міжнародны мітынг салідарнасці студэнтаў, дзе былі выпрацаваны звароты да свайго ўрада і да студэнтаў краіны. Сутнасць зваротаў у тым, каб дзяржаўныя структуры на аснове канструктыўных дыялогаў са студэнцкімі грамадскімі фарміраваннямі больш актыўна садзейнічалі вырашэнню задач, якія сёння стаяць перад вышэйшай адукацыяй, каб найбольш поўна вывучаўся спектр думак і прапаноў у фарміраванні маладзёжнай палітыкі ў цэлым.

У ліку 33 заявак, што атрымалі грашовыя выдаткі, быў у гэтым годзе і занальны фестываль народнай абраднасці, які распачаўся ў Аршанскім Доме культуры і ахапіў Чашніцкі, Лепельскі, Сенненскі ды Талачынскі раёны. Яго ўдзельнікам былі куплены сувеніры-падарункі. Свята задаволіла арганізатараў і гледачоў. Гэта, зразумела, добра, хаця і пакідае падвоенае пачуццё, бо, калі звярнуцца да галоўных мэтаў фонда Сораса, яны больш грунтоўныя і больш маштабныя, скіраваныя не на скарацягнасць і занальнасць, а на сацыяльную і канцэптуальную сістэму праграм, галоўнымі элементамі якой з'яўляюцца палітычная дэмакратыя, рыначная эканоміка, ідэйны і культурны плюралізм, вяршынства законаў. Таму, здаецца, больш адпавядаючай гэтым мэтам будзе сапраўды важная для нашага грамадства навукова-практычная канферэнцыя "Беларуска-руска-польскае супастаўленчае мовазнаўства і літаратуразнаўства", што плануецца адбыцца ў горадзе ў пачатку снежня. Або таксама запланаваны семінар аб ролі сацыяльна-гуманітарных дысцыплін у фарміраванні каштоўных арыентацый настаўніка.

Што ж тычыцца падтрымкі стварэння недзяржаўнай прэсы, гэта пытанне ў Віцебску, здаецца, наспела. Ужо пададзена заяўка і ў хуткім часе яна будзе абгрунтоўвацца на савеце фонду аб падтрымцы незалежнага друкаванага выдання пад умоўнай назвай "Тэатральная плошча".

А вось у Оршы пры падтрымцы сродкамі фонду працуе ўжо незалежны ад дзяржаўных структур тэлеканал, плануецца падтрымка 48-га тэлеканала ў Віцебску.

— Пакуль што, — гаворыць дырэктар аддзялення фонду Валянціна Міхайлаўна Кірылава, — аб нашай дзейнасці ведаюць нямногія. У склад фонду ўваходзяць толькі 15 чалавек і ўступленне — рэкамендацыйнае. Але, думаецца, наша работа разгорнецца, набудзе грунтоўнасць і будзе сканцэнтравана на сапраўды важных для горада і вобласці праграмах, у тым ліку і на праграмах індывідуальных.

Яўгенія ВІЦЬБА.

1994 у люстры падзей

Біл Клінтан адкрывае Беларусь.

Падзенне ці ўзлёт? Станіслаў Шушкевіч.

Паўвека над Мінскам мірнае неба.

Журфак БДУ: пяцьдзесят выпускаў журналістаў.

1994 у люстры падзей

"Варагі" зноў перамаглі: адборачны турнір чэмпіянату Еўропы. Нарвегія— Беларусь.

1994 у люстры падзей

Гарачыя выбары. Ліпень.

Прысяга на дзяржаўным алтары.

Не будзьце разумнейшымі за продкаў.

Ці ацаніць зробленае Нобелеўскай прэміяй? Васілю Быкаву — 70.

І пасля гэтага яны накормяць нашу старасць?

1994 у люстры падзей

КУР'ЕР "ЧЗ"

НОВЫ АДРАС МУЗЕЯ

У новы будынак пераехаў Музей гісторыі рэлігіі ў Гродна.

Размяшчаецца ён цяпер па вуліцы Замкавай у часткова адрэстаўрыраваным былым палацы, які належаў гарадской знаці і з'яўляецца помнікам эпохі класіцызму XVIII стагоддзя. Дарэчы, аб гісторыі будынка расказвае невялікая экспазіцыя, прымеркаваная да наваселля музея. Тут жа адкрылася выстаўка "Барока на Беларусі", ёсць таксама свая канцэртная зала. Што датычыць асноўнай экспазіцыі аб гісторыі ўзнікнення і развіцця рэлігіі, то яна будзе прадстаўлена па меры далейшай рэстаўрацыі палаца. Ранейшы будынак, які займаў музей, перададзены ў распараджэнне жаночага праваслаўнага манастыра.

ВЯСЁЛЫЯ ВЕЧАРЫ

Вясёлыя вечары ў Люцынцы, дзе многія гады жыў і ствараў свае п'есы роданачальнік беларускай драматургіі Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч, ажылі ў Бабруйску на сцэне абласнога тэатра драмы і камедыі, які носіць яго імя.

У адным спектаклі, так і названым "Вечары ў Люцынцы", аб'яднаны чатыры яго творы: "Пінская шляхта", "Шчыроўскія дажынкі", "Залёты", "Хіцер Зміцер". У гэтай пастаноўцы ўдзельнічае амаль уся трупа. Народныя песні, танцы выконваюць самі артысты. Паставіў спектакль мастацкі кіраўнік Гомельскага абласнога тэатра Уладзімір Караткевіч. Прэм'ера стала для школьнікаў тэмай адкрытых урокаў па творчасці пісьменніка-земляка. Іх праводзяць пасля кожнага калектыўнага прагляду настаўнікі мясцовых школ.

ЮНЫЯ КАМПАЗІТАРЫ

Лаўрэатамі міжнароднага конкурсу юных кампазітараў "Надзея-94", які завяршыўся ў Гродна, сталі 10-гадовая Дынара Мазітава з Ліды, 12-гадовая Валерыя Янкоўская з Ваўкавыска і 23-гадовы масквіч Сяргей Галубкоў.

Першая з іх напісала музыку да балета "Дзюймовачка", другая — да оперы "Белая вішня". У ліку лепшых названы таксама Аркадзь Чубрык з Мінска, Вольга Абросава з Маскоўскай вобласці, масквічка Дар'я Сакаева і мінчанін Валерый Воранаў, якія таксама выканалі ўласныя музычныя кампазіцыі.

Прыз за лепшы твор на вершы Максіма Багдановіча, у памяць аб якім ужо трэці раз праводзіўся конкурс, дастаўся Аксане Амяльчук з Брэста.

З ЖЫЦЦЯ ДЫЯСПАРЫ

Звыш васьмідзесяці тысяч беларусаў пражываюць толькі ў Маскве. Але ёсць сярод іх асаблівыя, сардэчныя людзі, якія, быццам магнітам, прыцягваюць да сябе, становяцца той жыватворнай крынічкай, прыпаўшы да якой, можна наталіць смагу па роднаму слову, па забытай народнай песні...

Для беларусаў Масквы такім чалавекам стала цётка Алеся — Алеся Адамаўна Бабарэка — дачка вядомага нацыянальнага асветніка і пісьменніка, арганізатара літаратурнага аб'яднання 20-х гадоў Адама Бабарэкі. Навуковы работнік, яна многа гадоў аддала працы ў імя Беларусі, а затым і Расіі. Нягледзячы на ўзрост, Алеся Адамаўна захавала ў памяці песні, якія спявалі ёй на роднай Гродзеншчыне бабуля і маці.

Разам з Ірынай Капчынскай Бабарэка стварыла гурток аўтэнтычнай беларускай песні.

БЕЛІНФАРМ.

МОВА ЗЯМЛІ

Казацкія Балсуны

Вёска Казацкія Балсуны ўяўляецца нам адной з самых нязвычных, менавіта сваім далёкім мінулым, сярод іншых вёсак, размешчаных у парэччы Бесядзі, у Веткаўскім раёне, на самым усходнім рубяжы Беларусі.

У вёсцы Стаўбун Веткаўскага раёна (размешчана на паўднёвы ўсход ад Казацкіх Балсуноў) запісана наступнае паданне: ў царстваванне Мікалая Першага з Дона збеглі тры казакі. Звалі іх Стаўбун, Балсун і Неглюб. Яны быццам бы заснавалі тры вёскі, якія атрымалі адпаведна назвы Стаўбун, Казацкія Балсуны і Неглюбка. Ёсць у нашай картатэцы і крыху іншы варыянт падання. У лясную мясцовасць, дзе дагэтуль ніхто не жыў, прыбыў атрад казакаў на чале з атаманам Балсуном ці Болсунам. Казакі заснавалі сярод лесу пасяленне, якое стала называцца Казацкімі Балсунамі.

Старажылы вёскі паведамляюць яшчэ шэраг цікавых фактаў. Так, у Казацкіх Балсунах ёсць месца, якое называюць Селішча. Лічаць, што менавіта тут і пасяліліся казакі, калі прыйшлі на гэта месца. За Селішчам, уздоўж ракі Бесядзь, па гары, ішоў няспынны вал, які для казакаў мог служыць абарончым збудаваннем. У 1933 годзе ў час небывалай паводкі быў змыты так званы Гарадок — вялікая гара над Бесяддзю. Гара была штучнага паходжання і, відаць, з ёй і быў звязаны нагаданы абарончы вал.

У дакументах, якія вяліся ў вёсцы да рэвалюцыі, быццам бы ставілі спецыяльную адзнаку, якая сведчыла аб "казацкім" ці, наадварот, "неказацкім" паходжанні чалавека.

У атамана Балсуна (Болсуна), згодна з паданнем, былі два памочнікі — Фесь і Сцяпынка. Ад Феся пайшло прозвішча Фяськоў, а ад Сцяпынкі — Сцяпынка. Першы дагэтуль існуе ў Казацкіх Балсунах. А вось носьбітаў другога прозвішча ўжо няма, хоць у мінулым яно было вельмі распаўсюджаным. Пра гэта сведчыць вуліца Сцяпыкіна, якая існавала да 1929 года ў вёсцы, калі было праведзена землеўпарадкаванне, у выніку чаго многія старыя вуліцы зніклі. Адзначым, што імя Фесь з'яўляецца ўсечанай, скарочанай формай поўнага імя Феакціст, а мянушка Сцяпынка паходзіць да імя Сцяпан.

Адным з галоўных фактаў, якія падтрымліваюць рэальнасць версій аб "казаках" на Бесядзі, з'яўляецца геаграфічная назва Нямкі. Яе носяць дзве суседнія з Казацкімі Балсунамі вёскі — Вялікія і Малыя Нямкі. Назва Нямкі ўтварылася ад калектыўнай мянушкі нямкі, якая датычылася ўсяго першапачатковага насельніцтва гэтых пасяленцаў (дакладней, да насельніцтва аднаго з іх, менавіта Вялікіх Нямкоў, бо Нямкі Малыя, як можна меркаваць, узніклі пазней, ужо як выселкі з Вялікіх Нямкоў). Мянушка нямкі ўказвала на тых людзей, якія адрозніваліся ў нейкай ступені асаблівасцямі мовы, пра якіх маглі сказаць: "Гэта — нямкі. Яны гавораць не так, як мы, неяк незразумела, невыразна". Жыхары ж суседніх вёсак у адказ на пытанне аб тым, хто жыве побач з імі, гаварылі прыкладна так: "Там жывуць нямкі". Так і пайшло: "Нямкі, нямкі..." Праз некаторы час мянушка ператварылася ў назву пасялення.

Існаванне геаграфічнай назвы Нямкі, такім чынам, указвае, што ў дадзенай мясцовасці сапраўды некалі пасяліліся людзі, якія адрозніваліся асаблівасцямі сваёй гаворкі ад навакольнага карэннага насельніцтва. Такімі "нямкамі" маглі быць і "казакі", дакладней кажучы, перасяленцы з пэўных раёнаў Украіны.

Прозвішча Балсун (Болсун) па паходжанні з'яўляецца зусім не славянскім. Хутчэй за ўсё, яго вытокі трэба шукаць у цюркскіх мовах, хоць дакладнае значэнне высветліць цяжка. Вядомы беларускі даследчык прозвішчаў, мянушак і імёнаў М.В.Бірыла ўказвае, напрыклад, адпаведнае слова кіргізскай мовы ў значэнні "хай будзе", на падставе якога ён тлумачыць прозвішча Балсун (Болсун). Такія прозвішчы фіксуюцца ва ўкраінскіх пісьмовых помніках з XVI стагоддзя, а ў беларускіх — з XVII стагоддзя. Прозвішча (мянушку) Балсун (Болсун) на берагі Бесядзі і Каўпіты (адзначым яшчэ вёску Балсуны Чачэрскага раёна, размешчаную ля ракі Каўпіты прытока Бесядзі) маглі прынесці з сабой тыя ж маларасійскія перасяленцы. Вядома, што славянскія плямёны, якія жылі на тэрыторыі сучаснай Украіны, спрадвеку сутыкаліся з носьбітамі розных цюркскіх гаворак, качэўнікамі, якія няспынна рухаліся з глыбіні еўразійскіх стэпаў на працягу многіх стагоддзяў. Таму ў гаворках украінцаў ёсць асобныя цюркскія словы, ды і мянушкі і прозвішчы іх, у тым ліку многія асабовыя імёны ўкраінскіх казакаў маюць цюркскае паходжанне.

Такім чынам, наяўнасць рэальных казакаў, перасяленцаў з Украіны, у паўночнай частцы сучаснай Веткаўшчыны і суседніх раёнах у мінулым цалкам магчыма. А калі гэта так, то заканамерным выглядае і наступнае пытанне: калі і чаму яны (гэта значыць казакі) тут з'явіліся?

Перад 1772 годам, калі адбыўся першы падзел Рэчы Паспалітай, граніца паміж гэтай дзяржавай і Расіяй праходзіла якраз у наваколлях Казацкіх Балсуноў і Нямкоў. Прычым, праходзіла такім чынам, што абодва гэтыя населеныя пункты размяшчаліся на яе рускім баку. Даная граніца ўсталявалася пасля 1667 года, калі завяршылася працяглая вайна Расіі з Рэччу Паспалітай. Вайна распачалася ў 1654 годзе пасля далучэння да Расіі Украіны. А ў 1667 годзе ў вёсцы Андрусава на Смаленшчыне было заключана перамір'е. На тое, што Казацкія Балсуны, Нямкі ды яшчэ і вёска Балсуны сучаснага Чачэрскага раёна знаходзіліся на рускім баку граніцы, ускосна ўказваюць інвентары Чачэрскага староства за 1704—1726 гады. Чачэрскае староства ўваходзіла ў склад Рэчы Паспалітай і да яго належалі многія суседнія з Казацкімі Балсунамі вёскі, напрыклад, Нісімкавічы, Валосавічы, Свяцілавічы, нават Стаўбун. А вось Казацкіх Балсуноў, Нямкоў і Балсуноў у інвентарах няма, выходзіць, яны знаходзіліся па-за межамі староства. А гэта раўназначна таму, што гэтыя вёскі былі ў складзе суседніх расійскіх абласцей.

105 гадоў, цэлае стагоддзе, з 1667 па 1772 год, гэта той адрэзак часу, які рэальна гаворыць аб заснаванні і паступовым росце Казацкіх Балсуноў ды, магчыма, і Нямкоў. Пагранічнае размяшчэнне гэтых вёсак падказвае менавіта такі вывад. Пасля ўсталявання граніцы рускі ўрад, як можна меркаваць, вымушаны быў клапаціцца аб увядзенні вартаўнічых застаў і пастоў. Для гэтай мэты маглі запрашацца "вольныя людзі", украінскія казакі, якія толькі-толькі прынялі падданства рускага цара. Казакам за нясенне службы даваліся зямля і плата. Паступова частка гэтых вартавых казакаў была пераведзена ў так званае "падатковае саслоўе" і ператварылася ў адну з катэгорый дзяржаўных расійскіх сялян. Менавіта так было ў выпадку з Казацкімі Балсунамі і, магчыма, Нямкамі. Гэтыя вёскі выраслі з вартаўнічых казацкіх застаў, якія былі заснаваны неўзабаве пасля ўсталявання руска-польскай граніцы ў 1667 годзе. Што ж датычыцца вёскі Балсуны Чачэрскага раёна, то, згодна з паданнем, якое бытуе ў Казацкіх Балсунах, гэта вёска ўзнікла з хутара Балсункі, на якім першапачаткова пасяліліся выхадцы з Казацкіх Балсуноў ("сыны атамана Болсуна"). Дадзенаму паданню, на наш погляд, няма падстаў не давяраць.

Праўда, нельга абвяргаць і магчымасць таго, што Казацкія Балсуны заснавалі зусім не ўкраінскія казакі, а казакі данскія, якіх якраз пасля 1667 года пасялілі на польскай граніцы. Данскія казакі фарміраваліся на аснове так званых броднікаў, патомкаў хазараў. Адсюль зразумела і цюркскае паходжанне прозвішча Балсун (Болсун). Некаторыя старажылы Казацкіх Балсуноў лічаць (вядома, гэта толькі пераказ падання, не больш таго), што пад час казацкіх войнаў іх вёска з'яўлялася вартаўнічым пастом казакаў пад началам палкоўніка Балсуна. Значыць, Казацкія Балсуны існавалі ўжо ў сярэдзіне XVII стагоддзя.

Аляксандр РОГАЛЕЎ,
кандыдат філалагічных навук.

КРЫНІЦЫ

Міхась ГУБЕРНАТАРАЎ

Беларускаму войску

Горад прыўзняты і цешыцца вёска:
гэта не горшае будзе са свят.
Дык жа выводзь, генерал, свaё войска,
каб паказаць яго сілу і гарт.
Хлопцы ад родных бароў і ад гоняў,
ад беларускіх уквечаных хат
шчыра на мове сваёй загамоняць,
ціха пагладзяць рукой аўтамат.
Іх не паклічуць балтыйскія воды,
іх не сустрэне суровы Памір.
Службы салдацкай усю асалоду
зведаюць там, дзе трывалы ў нас мір.
Кедры Сібіры не дораць ім зорак,
лотас да ран не кладзе ім лісты.
Хлопцы ў дазоры зайцоў і вавёрак
пільна вартуюць лясныя пасты.
Сёння не трэба далёка ім ехаць,
хай Магілёў гэта будзе ці Брэст,
бачны ў бінокль ім родныя стрэхі,
вернасць, чаканне жаданых нявест.
Лішнія вёрсты — для маці маршчыны,
сёння ж трывога не тая ў жанчын:
сэрцам пачуюць, як служаць мужчыны —
родная ім перадасць далячынь.
Бачу ў руках юнакоў нашых зброю —
хай жа не выстраліць іх аўтамат.
Там жа за борам ці ўжо за гарою
дыхае блізкі славянскі наш брат.
Ёсць і ў яго чым на нас абазвацца...
Я не вайсковец, скажу лагадней:
будзем драбіцца, далей распыляцца,
толькі ці станем з таго мы мацней?

г.Гродна.

Мікола ТРАФІМЧУК

Цішыня

Мы здзіўляемся: доўга вякуе
надбалелае сэрца Зямлі!
Хоць Зямля — нібы цацка, якую
забаўляцца дзіцяці далі.
Зноў і зноў канібалы, нероны
захапляюцца думкай сваёй,
што пасеемся крыкам нейтронным
і нямой прарасцём цішынёй...
Мы — Зямлі невычэрпная сіла,
мы — бясконцы працяг яе Дня.
Ёй крывавага зерня хапіла,
каб буяла ў вяках Цішыня.

г.Мінск.

* * *

Заклінаў:
"Забівайце мяне!..
Ды, крый божа, яе не чапайце!..
Сын... Павінен быць сын у яе.
Разумееце... Ірады... Маці!.."
Дзве вясны,
нібы веснія сны,
праляцелі ў нявечнай іх згодзе...
З расстраляных надзей іх сыны
ноччу
ворагам помсціць прыходзяць.

Раскажы, ветэран...

Раскажы, ветэран,
словы з памяці просяцца самі...
Раскажы, з кім і дзе
ты калісьці ў атакі хадзіў.
Пасядзі, ветэран,
як любіў пасядзець ты з сынамі,
з намі
двойчы народжаны, дзядзька Міхась,
пасядзі!

Гэта дым франтавы
пабяліў ветэранам галовы,
і ўсе кулі вайны
каля самага сэрца прайшлі...
Раскажы, ветэран,
самі просяцца з памяці словы,
каб і мы расказаць
сваім дзецям таксама змаглі.

Праз такую вайну каб прайсці,
трэба сэрца са сталі,
трэба быць і штыхом,
і свінцом, і агнём, і бранёй.
Паглядзі, ветэран,
твае ўнукі дарослымі сталі,
засланіўшы вайну...
урачыстай тваёй цішынёй.

Тамаш ЛЯШОНАК

Пра маці

Я не выбраў яе і няма больш адданай жанчыны,
каб без роздуму брала заўсёды той боль на сябе;
для спачыну яна не шукала ніколі прычыны,
толькі б я не гібеў ні хвіліны ў бядзе і журбе.

Вельмі доўга, на жаль, быў няўдзячным да гэтай жанчыны
за пяшчотнасць душы, дабрату і з'яўленне на свет...
І на схіле гадоў з цяжкім грузам віны за плячыма,
як запознены дар, на магілу прыношу букет...

Я не выбраў яе, наймілейшую гэту жанчыну,
што дала мне жыццё, блаславіла ў нязведаны свет.
Выбіраць мацярок — і радзіму сваю — немагчыма,
быць давеку ўдзячнымі ім — запавет.

***

Кароткі міг былога лета —
з табой сустрэчы яркі міг.
Удзячнасць шчырую за гэта
прыношу лёсу за дваіх.

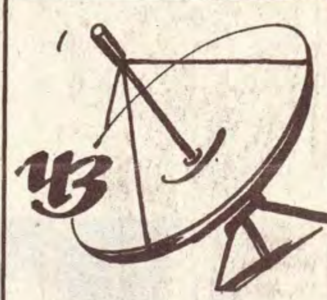
Праз боль няўдалых паядынкаў,
завеі, слоту і смугу
гарачыню тваіх абдымкаў
забыць ніколі не магу.

Хай не спрабуюць брудам плётак
запэцкаць лета плеткары —
не вырваць ззяючы пялёстак
З суквецця радаснай пары.

Мы абаронім ад замаху
хвіліны лепшыя жыцця,
калі без роздуму і страху
ляцелі ў бездань пачуцця...

Кароткі міг пяшчоты лета
і абвастрэнне смагі жыць —
радок цудоўнага санета,
які ніколі не забыць.

г.Глыбокае.

ПРЭЗІДЭНТ У ДАЎЖНІКАХ

Біл Клінтан лічыцца ў федэральных рэвізораў даўжніком.

Паводле іх даных, амерыканскі прэзідэнт павінен вярнуць у міністэрства фінансаў больш як 4 мільёны даляраў, якія ён перавыдаткаваў у перадвыбарчай кампаніі два гады таму.

У СПРАВЕ ДЗЮРАНА – НОВАЯ ВЕРСІЯ

У амерыканскага следства з'явіліся новыя факты па справе Марціна Дзюрана.

Яны даюць магчымасць меркаваць, што абвінавачаны ў спробе нападу на прэзідэнта Клінтана дзейнічаў не ў адзіночку, а быў выканаўцам змовы. Суд над Дзюранам адбудзецца ў сакавіку наступнага года.

ДЗЯЎЧАТ ЗАКЛІКАЛІ НА СЛУЖБУ

Узброеныя сілы Аргенціны папоўняцца ў хуткім часе прадстаўніцамі прыгожай паловы.

Як вядома, у краіне была адменена нядаўна абавязковая служба ў арміі і ўведзена добраахвотная. Аргенцінскае камандаванне вырашыла набраць у свае войскі каля 500 дзяўчат.

БРУС ДЗІКІНСАН – У САРАЕВЕ

Паклоннікі рока ў Сараеве атрымалі выдатны калядны падарунак — магчымасць наведаць канцэрт Бруса Дзікінсана і яго групы.

Візіт у былую Югаславію, дзе ідзе зараз вайна, быў арганізаваны фондам Сораса. Брус Дзікінсан прапанаваў іншым групам пераняць яго прыклад.

"АЭРАСМІТ" ВЯРНУЎСЯ

Група "Аэрасміт" завяршае сваё 18-месячнае сусветнае турнэ-шоу.

У заканчэнні яго музыканты выступяць з канцэртам у сваім родным горадзе Бостане.

АБ'ЯДНАЛА ПЕСНЯ

Джон Бон Джові і Сіндзі Кроўфард працуюць разам над песняй "Калі ласка, вяртайся дамоў на Каляды" ("Please Come Home for Christmas").

Супермадэль здымаецца ў кліпе да гэтай песні, якая ўваходзіць у альбом "Асобыя Каляды —2".

МАРАДОНУ ЗЛАВІЛІ НА ХЛУСНІ

З абурэннем адрэагавала Федэрацыя футбола Балівіі на звесткі пра тое , што, паводле слоў Дзіега Марадоны, яму быў прапанаваны пост трэнера нацыянальнай зборнай.

Як заявілі прадстаўнікі федэрацыі, Марадоны няма нават у спіску прэтэндэнтаў на гэты пост.

САФІ ЛАРЭН ЖЫВЕ Ў САНТА-БАРБАРЫ

У Каліфорніі сапраўды ёсць невялікі гарадок Санта-Барбара. Хто яго ведае, ці адбываліся там падзеі, пра якія паведамляецца ў бясконцым тэлесерыяле, але адно вядома,што побач з гэтым гарадком знаходзіцца ранча, якое належыць вядомай кінаактрысе Сафі Ларэн.

Яна там даволі часта жыве. А яе дваццацігадовы сын нядаўна задумаў разводзіць на ранча маці страусаў. Не дзеля экзотыкі, а каб разбагацець, таму што яйкі страуса, пер'е і мяса вельмі дарагія. Але Сафі Ларэн забараніла сыну гэтым займацца, вырашыўшы, што птушкі падобных габарытаў будуць перашкаджаць ёй адпачываць ад зменлівасці кінабізнесу.

ЗОРКІ Ў СКУРЫ МЯДЗВЕДЗЯЎ

Хутка пачнецца праца над фільмам "Тры мядзведзі", галоўныя ролі ў якім выконваюць Філ Колінз, Дэні Дэ Віта і Боб Хоскінс.

Зняцца разам усім тром зоркам прапанавалі яшчэ некалькі год таму, і, паводле слоў Хоскінса, яму сапраўды вельмі цікава, што з усяго гэтага атрымаецца.

АХ, КАЛЯДАЧКІ!

Мы чакаем гэта свята цэлы год. І дарослыя і дзеці. Чакаем з радасцю і надзеяй на лепшае. А калі яно набліжаецца, з ахвотай акунаемся ў мора прыемных турбот. Кожны робіць, што ўмее. Але адзін з самых галоўных элементаў свята — гэта, вядома ж, урачыстая вячэра.

Абрад гэты ў Польшчы захаваўся з дахрысціянскіх часоў. Сябры сядуць за стол з надыходам цемры — так будзе больш таямніча. Раней такая вячэра абавязкова складалася з дванаццаці змен розных страў — па колькасці апосталаў. Вызначаліся, канешне, рыбныя стравы — шчупак ці карп пад шэрым соусам.

Пачынаецца вячэра з традыцыйнага супу — чырвонага баршчу. Потым ідуць стравы з гароху ці капусты, грыбоў. Салодкія вырабы з цеста могуць быць вельмі разнастайнымі, але старапольская кухня раіць на Каляды пернікі ці рулет з макам.

А зараз дазвольце прапанаваць вам некаторыя рэцэпты. Можа, яны і занадта багатыя для сённяшняга нашага цяжкага часу, але на гэтае свята можна хоць нештачка сабе і дазволіць. Рэцэпты даюцца на 4—5 чалавек.

Вушкі да баршчу

Цеста: 150 г мукі, адно яйка, соль на смак. Цеста раскатаць і парэзаць на квадраты — чым меншыя вушкі, тым лепш. На кожны квадрат пакласці начынку і зляпіць краі. Кінуць у падсолены кіпень. Як усплывуць — значыць, гатовыя.

Начынка: грыбы зварыць. Адвар іх выліць у боршч, а грыбы парэзаць, засмажыць у масле з цыбуляй, дадаць лыжку сухароў і сырое яйка. Соль і перац на смак.

Чырвоны боршч

Гэта страва лічыцца гонарам старапольскай кухні. Яна гатуецца на натуральным квасе з буракоў. Квас рыхтуецца так: каля 1,5 кг буракоў мыюць, чысцяць, наразаюць кавалачкамі, кладуць у шкляны слоік і заліваюць цёплай вадой. Зверху кладуць кавалак хлеба. Слоік абвязваюць марляй і ставяць у цёплае месца. Праз 2—5 дзён асцярожна знімаюць пену і пераліваюць квас у чыстыя бутэлькі. Бутэльку шчыльна закрываюць і — на холад. Тут квас не сапсуецца і за некалькі месяцаў.

Посны святочны боршч рыхтуецца на адвары з агародніны. Пятрушка, морква, цыбуля, сельдэрэй вараць з чатырма парэзанымі буракамі, дадаюць 10 гарошын чорнага перцу і трошкі лаўровага ліста. У другой каструлі ў двух шклянках вады вараць 50 г белых сушаных грыбоў. Потым два адвары працэджваюць і змешваюць. Дадаюць у квас з буракоў — на 1,5 л адвару 1,2 л квасу. Боршч давесці да кіпення. Дадаць соль, цукар на смак, кілішак чырвонага сухога віна ці лімонны сок (воцат — нельга). Зубчык часнаку растаўчы і дадаць у боршч. Да баршчу падаюць піражкі ці вушкі.

Піражкі

Цеста: 200 г мукі, 120 г масла, 1 яйка, 1 лыжка смятаны, соль. Усё змяшаць, паставіць у халоднае месца на 30 хвілін. Цеста раскатаць, шкляначкай выразаць кружкі, на кожны пакласці грыбную начынку (як для вушак). Падаваць піражкі гарачымі.

Карп па–польску

Жывога карпа вагой 1 кг закалоць, а кроў сабраць у кубак, затым выліць сок з паловы лімона. Рыбу пачысціць, парэзаць на порцыі, паставіць у халоднае месца на 20 хвілін. Пакласці рыбу ў каструлю і заліць адварам з сельдэрэю, цыбулі, келіха чырвонага сухога віна, чорнага перцу і паловы лімона. Звараную рыбу асцярожна пакласці на падагрэтую талерку і трымаць у цяпле. Агародніну працерці праз сіта, дадаць кроў карпа, шклянку піва, кавалачак цукру, сталовую лыжку слівавага павідла, 50 г тоўчаных пернікаў, 50 г разынак і сталовую лыжку масла. Соус варыць на слабым агні 10—15 хвілін і гарачым заліць рыбу.

Макоўнік святочны

Цеста: 40 г мукі, 150 г масла, 50 г дражджэй замясіць з чайнай лыжкай ванільнага цукру, 2 лыжкамі цукровай пудры, 2 яйкамі, 1 жаўтком, соллю — цеста пасячы нажом. Потым замясіць яго рукамі, раскатаць у прамавугольнік, нанесці начынку, пакласці ў форму, змазаную маслам. Хай цеста падымецца. Праз гадзіну паставіць рулет у духоўку. Праз 40 хвілін ён будзе гатовы.

Начынка: 40 г вымытага маку заліць 1 л кіпячага малака і варыць на слабым агні 30 хвілін. Працадзіць мак і прапусціць праз мясарубку 3—4 разы. У посудзе з тоўстым дніўшчам растапіць 150 г масла, 3/4 шклянкі мёду, чайную лыжку ванільнага цукру, 100 г здробненых арэхаў, 150 г разынак. Дадаць мак і абсмажваць 15 хвілін, памешваючы. Да астуджанай масы дадаць 3 жаўткі, перацёртыя са шклянкай цукру, і пену, узбітую з бялкоў. Начынка гатовая.

Вось як раілі сустракаць Каляды кухары Польшчы. Майстры сваёй справы, яны ўмелі на свята пабалаваць гурманаў. Якія з гэтых рэцэптаў зможам прыгатаваць мы з вамі? Вядома ж, гэта будзе залежаць ад нашай кішэні. Але, ва ўсякім разе, што-нішто паспрабуем зрабіць, праўда? І, канешне, святочнасць вячэры будзе залежаць не толькі ад колькасці і якасці страў на стале. Яна будзе такой, якой вы змаглі яе зрабіць сваёй усмешкай, сваім вясёлым настроем, сваім уменнем жартаваць і смяяцца. Вы апраніце сваю лепшую сукенку, падрыхтуйце маленькія падарункі для кожнага запрошанага госця і... свята пачнецца! У дзяцей, вядома ж, засвецяцца вочы ў чаканні падарункаў ад Дзядулі Мароза. А дарослыя ўспомняць падзеі мінулага года і пажадаюць адзін аднаму ўсяго самага лепшага, здароўя, удачы, кахання. Шчаслівых Каляд!

Старапольскі пернік

Між іншым, кадка з цестам для пернікаў была часткай пасагу польскіх шляхцянак. А раней існавала пагаворка "У Польшчы вядомыя самыя гданьская гарэлка, кракаўскія панны, варшаўскія чаравічкі і таруньскія пернікі".

Цеста для пернікаў рыхтуюць за чатыры тыдні да выпечкі, а пякуць за 4 дні да свята.

1/2 кг мёду, 2 шклянкі цукру, 250 г масла. Масла амаль давесці да кіпення. Масу астудзіць. Туды паступова дамяшаць 1 кг мукі, 3 яйкі, 3 чайныя лыжкі соды, палову шклянкі малака. Соль, карыца, кардамон, імбір на смак. Прыгаршчы здробненых арэхаў і 3 сталовыя лыжкі апельсінавай цэдры. Цеста шчыльна вымесіць. Надаць форму шара, пакласці ў каструлю. Закрыць чыстай сурвэткай і паставіць у халоднае месца. Гатовае цеста падзяліць на 2—3 каржы і пячы. Адразу каржы будуць цвёрдыя, але праз 2-3 дні памякчэюць. Халодныя каржы змазаць слівавым павідлам. Можна пакрыць пернік глазурай. Пакласці на пернік цяжар. Пернік доўга не будзе чарсцвець.

Падрыхтавала Ніна ПРАКОПЧЫК.

Фирма продает продукты питания.

Покупаем СКВ.

Тел. (0172) 34-32-62, 39-10-59.

Предлагаем более 30 видов КОНДИТЕРСКИХ ИЗДЕЛИЙ.

Комплектуем НОВОГОДНИЕ ПОДАРКИ.

Телефон (0172) 61—83—06.

КІНААФІША МІНСКА

22 снежня

22–25 снежня ў кінатэатрах "Масква", "Кастрычнік", "Аўрора", "Мір", "Цэнтральны" працягваецца фестываль фільмаў з удзелам М.Манро.

"МАСКВА": Фестываль фільмаў з удзелам М.Манро. "Зоймемся каханнем" — 19.20. "Як справіцца з бацькам" — 13.20, 15.20, 17.20, 21.20. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 23.00.

"КАСТРЫЧНІК": Фестываль фільмаў з удзелам М.Манро. "Сёмы год замужжа" — 19.10. "Як справіцца з бацькам" — 14.00, 15.40, 17.20, 21.00. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" — 21.30.

"АЎРОРА": Фестываль фільмаў з удзелам М.Манро. "Як выйсці замуж за мільянера" — 18.30. "Сабака, які спыніў вайну" (д) — 14.30. "Адзін дома" — 12.30. "З пісталетам нагала 33 1/3. Апошні ўдар" — 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00. "Жанчына жадання"*** — 16.30, 20.30.

"БЯРЭСЦЕ": "Асноўны інстынкт"*** — 13.20, 15.30. "Жанчына жадання"*** — 13.00, 17.00. "Вузкая грань" — 11.30 (л), 17.40, "Гардэмарыны-3" — 11.10, 15.00, "Гарачае лета"**** — 19.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.30.

"ВІЛЬНЮС": "Цяжкая цэль"*** — 12.10, 15.30, 21.50. "Школа ўцех"*** — 17.10, 20.20. "Жанчына жадання"*** — 13.50, 18.40.

"ДРУЖБА": "Беглы агонь" — 15.00, "Гарачыя целы"*** — 16.40, 19.50. "Жанчына жадання" — 18.10, 21.20. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 19.30. Відэабар працуе з 12.00.

"ПАРТЫЗАН": "Паліцэйскі з Беверлі-Хілз-3" — 14.30 (л), 16.20, 19.50, 21.40. "Рэмба-2" — 18.10.

"ПЕРАМОГА": "Шалёныя сабакі"*** — 13.00, 16.20. "З пісталетам нагала 33 1/3. Апошні ўдар" — 14.50, 18.10, 19.50.

"САЛЮТ": "Паліцэйскі з Беверлі-Хілз-3" — 12.00, 14.00, 16.00, 19.30. "Бязлітасныя людзі" — 17.40, 21.30.

"СУЧАСНІК": Ён пачынае злавацца" — 18.00. "Няма куды больш бегчы" — 14.20. "Эмануэль"**** — 16.20, 20.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Вяртанне дыназаўра" — 14.20, 16.20, 18.10. "Дзікая архідэя"*** — 16.10, 20.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма — 20.00.

"КІЕЎ": "Аднойчы ў Адэсе, ці Як выехаць з СССР" — 15.00, "Драпежнік-2"*** — 16.30, 20.10. "Імперыя пачуццяў"*** — 18.20.

"КАМСАМОЛЕЦ": "Каша з сякеры" (м/ф, д) — 11.00. "Сын Ружовай пантэры"** — 12.00, 14.00, 17.00, 20.20. "Ён сваё атрымае" — 13.00, 16.00, 20.40. "Самаволка" — 15.00, 19.00. Зала індыйскага фільма: "Душа мая" (2 с.) — 18.00.

"МІР":

Фестываль фільмаў з удзелам М.Манро. "Ніягара" — 18.00. "Цяжкая цэль" — 12.00, 14.00, 16.00, 20.00. "Круты палюбоўнік"*** — 15.00, 19.00, 20.50. "Рэмба-3"** — 13.00, 17.00. Відэазала: "Параджэнне пекла" — 14.30, 16.30, 18.30.***

Адказы на крыжаслоў, змешчаны ў N135:

1. Пакост. 2. Карак. 3. Кайданы. 4. Аўчына. 4. Баркан. 6. Натоўп. 7. Заморак. 8. Дзівак. 9. Пагарда. 10. Ляснік. 11. Узрост. 12. Гніляк. 13. Поўня. 14. Бурштын. 15. Чарка. 16. Наказ. 17. Подзвіг. 18. Багун. 19. Голас. 20. Часопіс. 21. Пашча. 22. Золак. 23. Яшчарка. 24. Моладзь. 25. Трунак. 26. Чубатка. 27. Скурат. 28. Іржышча. 29. Бугай. 30. Бірка. 31. Мяшанец. 32. Смоква. 33. Цяжар. 34. Слімак. 35. Тасьма. 36. Атоса. 37. Млынар. 38. Гарката. 39. Швагер. 40. Асілак.

РЭКЛАМА

Гандлев' цэнтй Дома дйуку пйапануе:

У суботу і нядзелю вечарам

абслугоуванне вяселляу і сяме н'х святау ва утульн'м кафэ "Чойн' бусел."

Мы наладзім вам добрае, шыкоунае і таннае свята.

Звяртайцеся па адрасу: г.Мінск, вул.Б.Хмяльніцкага, 10а.

Тэл.68-27-21, 68-26-66.

Акцыянерное таварыства "Маладняк".

Организация реализует кофе растворимый "MYSORE GOLD"(200г.Индия"), "JACKY" (200 г, Бразилия), чай (250 г, Индия).

Тел.:(0172) 62-92-20.

Реализуем или меняем на другие продукты питания:

— зубную пасту (Болгария);
— водку "Русская" (СНГ);
— сигареты б/ф и с/ф (СНГ).

Закупаем:

— тушенку;
— масло животное;
— сгущенное молоко.

Тел. (0172) 26-25-56.
Тел./факс (0172) 25-16-94.

Вниманию владельцев магазинов, кафе и киосков!

В связи с необходимостью освободить складские помещения для закупок в Новом 1995 году

объявляем о предновогодней распродаже:

— мыло туалетное ф-ки "Свобода" (Россия);
— кетчуп, томаты (Болгария);
— мебель мягкая для дома и офиса (Пинск).
— обогреватели масляные с регулятором мощности 0,75 кВт. (Россия)

Наши телефоны в Минске: (0172) 76-83-61, 76-84-02.

ХАТНІ ЭКРАН

■ 22, чацвер

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.25. Фільм-канцэрт.
8.55. Аўта-парк.
9.15. Музычны фільм.
◆9.45. "Амазонка". 2-я серыя.
* 10.35. "Пра кацяня Жэню і правілы руху".
◆10.50. "Прыміце тэлеграму ў доўг".
12.10. Тэлефестываль "Песню бярыце з сабою" ў Салігорску.
◆13.15. "Плач перапёлкі".
15.25. "А дзе мне ўзяць такую песню..." Д/ф.
15.50. Вывучаем сваю гісторыю. "Аркадзь Смоліч". Д/ф.
16.10. ТБ – школе. Культура Беларусі ў канцы 20–30-х гадоў XX стагоддзя.
* 16.45. "Лясныя казкі".
17.00. Навіны.
17.10. Латышы на Беларусі.
* 17.40. "Парк культуры".
17.45. Мінскія тэлевізійныя інфармацыйныя сеткі: перспектывы развіцця.
18.10. Навіны (Гродна).
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Эканамічная хваля.
19.55. Урокі беларускай мовы.
20.05. "Крок". Вернісаж маладых мастакоў Гомеля.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Пяць хвілін на жарты.
21.45. "Сямейныя вечары". Д/ф.
22.00. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
◆"Амазонка". 3-я серыя.
"Крок". "Правінцыя, або Навелы нашага жыцця".
Пад купалам Сусвету.
Чэмпіянат Беларусі па валейболе. Мужчыны. "Арбіта" (Мінск) – "Камунальнік" (Гродна).
Дайджэст.

Канал "Астанкіна"

7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50. Навіны.
* 8.00. "Топа Джыджыа".
◆8.25. "Дзікая Роза".
9.00. У свеце жывёл.
9.35. Экслібрыс.
14.00. Гульня па правілах.
14.15. Хроніка дзелавога жыцця.
14.25. Дазвольце прадставіцца.
14.35. Партрэт бізнесмена.
* 15.00. Мульцітролія.
15.20. V Міжнародны дзіцячы тэлефестываль.
15.30. Жар-птушка.
16.00. Камп'ютэр-хол.
◆16.20. "Элен і рабяты".
16.50. Свет сёння.
17.00. ...Да 16 і старэйшым.
17.30. Чалавек і закон.
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто. XX стагоддзе". А.Макаранка.
18.00. Гадзіна пік.
◆18.30. "Дзікая Роза".
18.55. Праграма Л.Філатава.
19.40. Дабрай ночы, малышы!
20.40. Масква–Крэмль.
21.00. Лато "Мільён".
◆21.30. "Водар жанчыны" (Італія).
23.45. Спявае Вольга Варанец.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

7.00, 11.00, 13.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вестки.
7.20. Патрабуюцца, патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Навіны Эй-бі-сі.
8.25. Кліп-антракт. Т.Аўсіенка.
8.30. Паехалі.
8.40. Зусім сакрэтна.
9.30. Тэлегазета.
◆9.35. "Санта-Барбара".
10.25. Гандлёвы дом. "Ле-Монці".
10.40. Сялянскае пытанне.
11.05, 13.20. Дзелавая Расія.
13.45. Відэафільм І.Шадхана.
15.10. Музычная мазаіка.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Новая лінія.
16.55. Жывём і кахаем.
17.10. Будні.
17.50. У свеце аўта- і мота-спорту.
18.20. Свая гульня.
18.50. Пяць хвілін аб добрым жыцці.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.35. "К-2" прадстаўляе: "Сюжэт".
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
22.35. Канцэрт ансамбля народнай музыкі "Неўскі".
23.00. Зоркі гавораць.
23.05. Творчасць шчаслівых сноў.
23.35. "Матч стагоддзя ў "Дружбе".

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
12.10. "На досвітку ў двары".
12.20, 14.25, 17.45. Музычны момант.
12.25. "Нямецкая хваля".
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. Урок нямецкай мовы.
13.40. "Сябры". "Першы канцэрт". Д/ф.
◆14.45. "Атэла".
16.35. Чароўная лінія.
* 16.50. "Медзведзяня Рымцімці".
17.10. Казка за казкай.
17.50. Паказваюць тэлестудыі Расіі. "Лёс". (Перм).
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.00. Тэлемагазін.
19.10. Вялікі фестываль.
◆19.25. "Па-банку".
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
22.00. Наш стыль.
◆22.05. "На ўсё астатняе жыццё". 4-я серыя.
23.10. Музычнае шоу.

8-ы канал

* 18.00. "Кругасветнае падарожжа Вілі Фога".
◆18.25. "Гібель дыназаўраў".
◆19.00. "Марэна Клара".
19.50. БАНТ: "Рэпартаж".
20.00. Да ведама.
◆20.30. "Шанцы".
21.20. Студыя "БМ". Квадракола.
◆21.40. "Бездань".

НТБ

* 17.00. Мультфільмы.
17.30. "Загадкі Бібліі".
18.00, 21.00, 23.15. Сёння.
18.35. Такое спартыўнае жыццё.
◆19.15. "Спадарожнік" (ЗША).
◆21.35. "Дом жахаў Хамера".
22.35. Часінка.
23.30. "Пяты пункт". Д /ф.

■ 23, пятніца

Беларускае тэлебачанне

8.00. Навіны.
8.10. Дайджэст.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
* 8.25. "Зялёная казка" і інш.
9.00. ТБ – школе. Гісторыя. Культура Беларусі ў канцы 20–30-х гадоў XX стагоддзя.
◆9.35. "Амазонка". 3-я серыя.
* 10.25. "Каменная кветка".
10.50. Фільм-канцэрт.
◆11.00. "А досвіткі тут ціхія".
14.05. Тэлефестываль "Песню бярыце з сабою" ў Салігорску.
15.20. Канкур. Кубак Беларускай асацыяцыі конегадоўлі.
16.20. Закон і ты.
17.00. Навіны.
17.10. "Салдаты Лізюковы". Д/ф.
* 17.30. "Аліса ў Зазяркаллі".
18.10. Навіны (Магілёў).
18.35. Навіны Бі-бі-сі.
19.10. Эканамікст.
19.20. Праграма для сям'і.
20.00. "На шляхах да Мадонны". Д/ф.
20.20. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.40. Студыя "Палітыка". "Крэда".
22.00. Падарункі на добры настрой.
22.15. На сесіі ВС Рэспублікі Беларусь.
Пад купалам Сусвету.
Шоу-праграма.
◆"Амазонка". 4-я серыя.
◆"Руская рулетка".
Дайджэст.

Канал "Астанкіна"

7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 17.50, 20.00, 22.50. Навіны.
8.00. Сарока.
◆8.20. "Дзікая Роза".
9.00. Агарод круглы год.
9.25. Знешняя палітыка – унутраная справа.
14.00. Улада і рэформы.
14.15. Наш прагноз.
14.25. Хроніка дзелавога жыцця.
14.35. Шоу і бізнес.
◆15.00. У гасцях у казкі. "Лёгкія крокі".
16.40. Рок-урок.
16.50. Свет сёння.
17.00. Чалавек і закон.
17.30. Гарады Расіі, г.Кіраў.
17.40, 20.30. Надвор'е.
17.45. "Хто ёсць хто. XX стагоддзе". Э.Бурдэль.
18.00. Бамонд.
◆18.20. "Дзікая Роза".
18.50. Поле цудаў.
19.40. Дабрай ночы, малышы!
20.40. Чалавек тыдня.
◆21.00. "Забойца паняволі".
22.25. Ва ўсіх на вуснах.
23.05. Музагляд.
23.40. Аўта-шоу.
23.50. Прэс-экспрэс.

Канал "Расія"

7.00, 11.00, 13.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вестки.
7.20. Патрабуюцца... патрабуюцца...
7.30. Час дзелавых людзей.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. Паехалі.
8.35. Без рэтушы.
9.30. Тэлегазета.
◆9.35. "Санта-Барбара".
10.25. Гандлёвы дом.
10.40. Сялянскае пытанне.
11.05, 13.20. Дзелавая Расія.
◆13.45. "Ваяўніца".
15.10. Музычная мазаіка.
15.20. Студыя "Рост". "Кенгуру".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Свята кожны дзень.
16.15. Новая лінія.
* 16.55. "Чароўныя Каляды".
* 18.35. "Цімошкава ёлка".
18.45. Музыка на дэсерт.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.30. Я – лідэр.
21.00. "Ніка-94".
22.20. Рака часу.
22.25. Аўтаімгненне.
22.30. Спартыўная карусель.
23.35. "Ніка-94". Працяг.
0.05. Зоркі гавораць.

Санкт-Пецярбург

12.00, 14.30, 18.30, 21.30. Інфарм ТБ.
12.10. Чароўная лінія.
12.25. "Нямецкая хваля".
12.50, 14.25, 17.50, 19.25. Музычны момант.
13.00. Хуткая дапамога.
13.30. "Парадоксы Пакроўскага". Музычны фільм.
* 14.05. "Русалка-балерына".
14.15. "Сібірская жывая даўніна". Д/ф.
◆14.40. "Па-банку".
16.30. Еўрапейскі калейдаскоп.
17.00. Па ўсёй Расіі.
17.10. Рознакаляровы сабака.
17.30. Сёння і штодзённа.
17.55. Храм.
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.10. Вялікі фестываль.
◆19.30. "Я хацела ўбачыць анёлаў".
* 21.00. "Карціна. Ехаў Ваня".
21.10. Тэлемагазін.
21.15. Тэлеслужба бяспекі.
21.45. Спартыўныя навіны.
22.00. Ваш стыль.
22.05. Музычная праграма.
◆22.50. "Утопія" (ЗША).

8-ы канал

* 18.00. "Кругасветнае падарожжа Вілі Фога".
18.25. СОЛТЭК. Дорэміфасолькі.
18.35. Сакрэты прыроды.
18.55. БАНТ: "Рэпартаж".
◆19.10. "Марэна Клара".
20.20. Госці 8-га канала.
◆20.40. "Шанцы".
21.30. Студыя "БМ".
21.45. Час мясцовы.
◆22.10. "Дванаццатая ноч".

НТБ

* 17.00. Мультфільмы.
17.25. "Загадкі Бібліі".
18.00, 21.00, 23.15. Сёння.
◆19.25. "Аэліта, не чапляйся да мужчын".
◆21.35. "Дом жахаў Хамера".
22.35. Часінка.
◆23.30. "Жорсткія фільмы на мяккіх пасцелях" (Вялікабрытанія).

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца пераважна воблачнае з праясненнямі надвор'е, месцамі — невялікі снег.

Тэмпература паветра ў Гродна і Брэсце -4— -6°, Віцебску, Мінску -7 — -9°, Гомелі, Магілёве -9— -11°.

У наступныя двое сутак чакаецца пахаладанне.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык БЕЛГІДРАМЕТА.

Дзяжурны радактар Майя ШЭНДРЫК.

Стыльрэдактар Валянціна СКАРЫНКІНА.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена". Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ". Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79. Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.

М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Індэкс 63129. Зак. 138. Тыраж у снежні 49 736, па суботах-50 736.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі, аддзел інфармацыі – 68-29-26; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны, аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-29-56; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел студэнцкай і школьнай моладзі – 68-25-93; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37.

РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл. 68-29-45. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Аляксандр САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО, Майя ШЭНДРЫК.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ